

Ordföranden har ordet 2003

Från VärmlandsAnor 2003:4

Släktforskardagarna i Ronneby blev mycket lyckade. Blekinge Släktforskarförening hör inte till de större föreningarna i förbundet. Och därför var det en fantastisk fin prestation att arrangera det hela på Ronneby Brunn som är ett konferenscentrum av internationellt snitt. Tyvärr dras släktforskarrörelsen med en liten svans av gnällspikar som tydligen finner ett nöje i att kritisera arrangörerna av släktforskardagar. Trots god mat och dito betjäning klagades det på restaurangen. Ja, kommer någon flumförening dragandes med fler matgäster än vad som föränsat, så får man väl finna sig i att restaurangpersonalen blir irriterad. Så klagades det över att man inte hittade till utställningen. Ja, den normalbegåvade besökaren behövde ju bara fråga i receptionen efter vägen om han till äventyrs inte kunde undgå att se den jämna ström av människor som rörde sig mellan föredrag och utställning. Så var man mycket otrevlig och oförskämd mot de ungdomar som tog upp den "fullständigt orimliga parkeringsavgiften" à 20 kr per dag och som oavkortat gick till stadens ungdomsrörelser. Tyckte man att denna avgift var oöverstiglig kunde man ju ställa bilen inne i den parkeringsvänliga staden Ronneby och ta en kort promenad på den vackra vägen längs ån ut till Brunnen. Släktforskning är trots allt en innesittarhobby och dess utövare behöver sannerligen röra på sig! Nej kära blekingar, strunta i gnällspikarna, ni gjorde ett jättefint jobb!

Som väl de flesta vet har vi varje torsdag mellan kl 16 och 20 medlemservice i forskarsalen på Arkivcentrum i Karlstad. Då finns en erfaren släktforskare från föreningen på plats och hjälper besökare med lösning av olika problem t ex svårlästa texter mm. I höst har vi utökat denna service på ett sätt som än så länge torde vara unikt i Släktforskarverige. Under Anbytarforum på Rötter kan man ställa frågor till den jourhavande släktforskaren i forskarsalen och förhoppningsvis få svar med en gång. Men en sådan fråga måste vara väl avgränsad. I princip skall den gälla en enstaka uppgift som jourhavanden kan ta fram eller kolla från mikrokort eller originalhandling. I en del fall kan mikrofilmen, som forskaren sitter med, vara så dålig att viss text inte går att läsa. I sådana enstaka fall kan vi få tillåtelse av arkivet att titta i originalhandlingen. På förekommen anledning måste jag påpeka att denna service inte avser ren forskning! Frågor av typen *Tacksam för alla upplysningar om NN född 1797 i Loffstrand, Ekshärad* kan således inte besvaras.

Tyvärr blev det alltför få anmälda till den tilltänkta DISGEN-dagen den 4 oktober. Därför blev vi tvungna att inställa denna träff. För ett år sedan hade vi en sådan här träff som blev mycket välbesökt. Då hann vi endast med de mer elementära bitarna i DISGEN. Nu tänkte vi fortsätta med något som mer liknade en överkurs, men tydligen saknades intresse för en sådan. Hör gärna av Dig till styrelsen om Du har synpunkter om en ny DISGEN-dag nästa år!

I år firar vår förening 20-årsjubileum. När vi firade 10-årsjubileum försökte jag i VärmlandsAnor 1993:4 blicka in i framtiden och spä vad som skulle hända under den kommande 10-årsperioden. Nu har vi facit.

Den första frågan jag ställde mig var om intresset för släktforskning skulle fortsätta att öka? Den frågan besvarade jag med ja av framför allt tre anledningar. Antalet pensionärer ökar, arbetstidsförkortning innebär ökad fritid samt populära släktrörelser på TV. Då detta skrevs hade vi ca 400 medlemmar. I dag har vi ca 1100.

Vad denna enastående ökning kan bero på är naturligtvis svårt att säga. Ett ökat antal pensionärer har säkerligen varit en starkt bidragande orsak. Arbetstidsförkortningen har inte realiserats och är som bekant en förutsättning för en het politisk debatt. Däremot har tyvärr många fått ökad "fritid" på grund av arbetslöshet. Några populära TV-serier av typen Forsythe och Rötter kan jag inte erinra mig att vi sett. Däremot har TV producerat program om ren släktforskning. Utan tvekan visar massmedia alltmer ett påtagligt intresse för släktforskning. I somras blev jag t ex intervjuad i lokal-TV om vår förening och om släktforskning. Allt detta talar för fortsatt ökat intresse för släktforskning – även om kulturnämnder som den i Örebro gör allt för att stoppa utvecklingen.

Har det då blivit dyrare att släktforska? Nej knappast. Som jag förutsåg har lånekostnaderna för mikrokort stigit överlag. Men någon dramatisk höjning har jag inte hört talas om. Genlines inbrott på marknaden har naturligtvis påverkat släktforskarens kalkylsituation ganska radikalt. Abonnemangspriserna kan vid första påseende vara avskräckande. Men för en nybörjare som verkligen vill gå in för sin hobby blir det antagligen billigare med ett Genline-abonnement än att låna massor av mikrokort från SVAR. Med Genline tycks också skriet efter fler mikrokortcentra ha tystnat. I dag har ju t ex alla kommunbibliotek i Värmland Genline-abonnement. En intressant fråga är vad Genline kommer att ta sig an när man är klar med kyrkböckerna? Blir det domböcker eller mantalslängder?

För tio år sedan spådde jag att släktforskning i större utsträckning skulle komma att bygga på kontakter mellan forskare och mindre på ett hejdlöst letande i kyrkböcker. Här kanske jag fått rätt, men inte riktigt på det sätt som jag då tänkte mig. Sådana ting som Internet och Anbytarforum kunde man då inte ens drömma om. Här går nu utvecklingen i en rasande fart och vi vet inte var den kommer att sluta. Möjligheterna tycks vara obegränsade. Tyvärr är det många som över Internet åker snålskjuts på andras mödosamt framforskade resultat utan att själva lämna några bidrag, men det är väl en nackdel som vi får ta. Ett annat problem är det som jag vill kalla för "genealogivirus" som okontrollerat och oerhört snabbt sprider sig framför allt via Internet. Det jag tänker på är felaktiga uppgifter i antavlor som kan placera hela släktgrenar i galet sammanhang. Hur skall släktforskarrörelsen komma till rätta med detta i framtiden?

En annan fråga jag tog upp, var hur man skall ta hand om bortgångna släktforskarens material. Ibland hör man ju talas om fasansfulla historier där oförstående efterlevande slänger värdefullt forskningsmaterial på soptippen. Någon systematisk bevakning från vår förenings sida av att sådant inte händer är nog svårt att realisera. Men Föreningen DIS har i alla fall gjort en förtjänstfull insats på det här området.

Jag trodde också att 1800-talet skulle få större betydelse i släktforskningen och att det förmodligen skulle komma speciella läroböcker för släktforskare vad beträffar detta århundrade. Ett bevis för att detta faktiskt hänt är väl Per Clemenssons och Kjell Anderssons nyutkomna bok *Släktforska vidare*. Där beskrivs en mängd källor som just är hänförliga till 1800-talet och som inte berörts i tidigare släktforskarhandledningar. Ett annat tecken på denna utveckling är t ex *Porträttfynd* som finns under Rötter på Internet.

Redan för tio år sedan pågick en del projekt hos flera släktforskarföreningar där man registrerade kyrkböcker i sökbara databaser. Min förhoppning var då att även vår förening skulle kunna starta sådana projekt. Och så har det också blivit! När detta skrivs läggs sista handen vid en CD-ROM innehållande sökprogram och alla de register över födde, vigde och döda som vår förening till dags dato givit ut i bokform. Registerfloran börjar nu för övrigt bli svåröverskådlig. Det finns i dag mängder av register och databaser på våra arkiv och museer, hos släktforskarföreningarna, i bokform, på CD och på Internet. Har jag tittat i alla aktuella register eller har jag glömt bort något, frågar man sig ibland när man söker en viss person. Kanske vi snart behöver ett speciellt program som leder oss rätt i registerdjungeln?

Begreppet släktforskning är i dag inte lika enkelt och välstrukturerat som i Ella Heckschers bok *Sex kapitel om släktforskning* vars första upplaga kom ut 1938. Numera har det tillkommit en mängd olika specialområden och underavdelningar. Enbart det område som rör IT är ju en hel vetenskap för sig. Jag tycker mig också se att de professionella historikerna börjar betrakta släktforskarna med lite större respekt. En vacker dag kanske något av våra universitet till och med inrättar en professur i släktforskning. Sådana lär faktiskt finnas i utlandet. Om den utvecklingen är på gott eller ont är svårt att säga.

Lars-Gunnar Sander

Från VärmlandsAnor 2003:3

Som sista punkt på vårens program stod släktforskarträffen i Örje på den norska sidan av riksgränsen. Ett evenemang som vi hade tillsammans med våra norska kollegor i Östfold. Från Sverige infann sig 15 släktforskare och från Norge dubbelt så många. Nog borde väl fler värmlänningar haft intresse av att utnyttja detta tillfälle att knyta kontakter med våra norska vänner kan man tycka. I all synnerhet som Marius Hellerud berättade om och visade den stora databasen över svenskinvandringen till Östfold. Östfold Historielag har arbetat med den under en lång tid och man är f n i det närmaste färdig. Det är invandringen efter 1812 som registrerats. Efter det att jag berättat litet om vad som hänt inom svensk släktforskning de senaste åren, så presenterades ett amerikanskt par, Dorothy och Jay Steinberg, som sysslar med norsk släktforskning. De har en databas med många tusen namn. Jay släktforskar efter principen vem, vad, var, när, hur och varför. Ganska självklart kan man tycka, men enkla regler som tyvärr ofta glöms bort när släktforskare skriver och berättar om sina anor. Som bekant har många värmlänningar sökt sig till Oslo/Kristiania. Vill man leta efter någon som flyttat till den norska huvudstaden, så rekommenderade Tom S Vadholm ett besök på Oslo byarkiv.

På tal om släktforskning i Norge och även i Danmark, så tipsar förbundsordföranden Ted Rosvall i senaste numret av Släkthistoriskt Forum om konfirmationslängderna. Eftersom husförhörslängder saknas i dessa våra grannländer, så kan de väl förda konfirmationslängderna ge oerhört vitala ledtrådar med vars hjälp man kan komma vidare. Något att tänka på!

Även denna sommar har vi deltagit med bokbord och information om släktforskning vid Gammelvala i Brunskog. Vi var flera inom styrelsen som ställde upp under fyra dagar. Resorna till Brunskog kostade ju en slant, men vi tycker det är viktigt att föreningen visar upp sig vid sådana här tillfällen när så mycket kulturhistoriskt intresserade människor strålar samman.

I periferien till min egen släktforskning har jag snubblat över översten vid Värmlands Fältjägarregemente, Johan Jacob Holmstedt (177x - 1819). Han råkar nämligen vara sysling till en av mina anmödrar, en kvinna som levde i avsevärt blygsammare omständigheter, skall jag väl säga. Elgenstierna har misshandlat överstens härkomst, så jag planerar att i ett kommande nummer av VärmlandsAnor berätta om hans släkt. Om någon känner till något mer om honom utöver vad som sägs i Elgenstierna och i Kindbergs regementshistorik så vore jag tacksam om vederbörande kunde höra av sig.

Slutligen skall jag nämna att arbetet med vår jubileumsbok rullar på. Vi räknar med att boken skall komma ut i slutet av året och kosta 200 kr.

Lars-Gunnar Sander

Från VärmlandsAnor 2003:2

Temadagen om DISGEN den 22 februari samlade ovanligt många deltagare och blev mycket lyckad. Faddrarna Gunnar Jonsson och Jan Tengelin skall ha mycken tack för en väl genomförd dag. Tydligt finns det en stor efterfrågan på den här typen av träffar, något att tänka på för framtiden.

Så har vi haft årsmöte och jag vill tillsammans med övriga omvalda styrelseledamöter tacka för förnyat förtroende trots att föregående års resultat visade röda siffror. Efter förhandlingarna lyssnade vi till Kjell "Keeper" Emanuelssons föredrag om svenskamerikaner han mött. Ett 60-tal medlemmar hade samlats till årsmötet, vilket är något av ett rekord. Men så hade vi också samma dag fått en fantastisk gratisreklam i NWT i form av en artikel om släktforskning, föreningen och något om min egen forskning. Artikeln avslutades med en uppmaning att gå på vårt årsmöte. En får tacke!

Någon medlem som är villig att bli nominerad till förbundsstyrelsen har vi tyvärr inte hittat. Däremot har vår styrelsemedlem och layoutansvarige för VärmlandsAnor, Anette Carlsson, blivit utsedd att ingå i redaktionskommittén för förbundets nättidning Rötter. Denna nya kommitté skall framförallt arbeta med utvecklingen av Rötter, föreslå nya funktioner och förbättringar, diskutera policyfrågor samt vara ett bollplank för redaktörerna. Vi önskar Anette lycka till!

Släktforskarförbundets riksstämma med släktforskar dagar är i år förlagda till Ronneby. Värmlands Släktforskarförening kommer att finnas på plats, men vi gör inte samma stora satsning som vi gjorde i fjol i Borlänge. Fornas tiders kontakter mellan Värmland och Blekinge är säkerligen av mycket spännande art men ack så få.

Lars-Gunnar Sander

Från VärmlandsAnor 2003:1

God fortsättning på det nya släktforskaråret! Vi har redan genomfört årets första aktivitet. Det var en tapper skara ur medlemskåren som den 22 januari besökte Värmlands Museums arkiv. Egentligen skulle jag ha skrivit en utförlig rapport här i tidningen från detta besök. Men det skulle bara ha blivit en blek upprepning av Marianne Frödings utmärkta referat i VärmlandsAnor 2000:3. Så plocka fram det numret och läs! Sammanfattningsvis vågar jag påstå att risken finns att en värmländsk släktkrönika blir ofullständig ifall författaren inte besökt museets innehållsrika arkiv. Men ring först Helena Røjder på telefon 054-14 31 50 och beställ tid!

Under hösten år 2001 kunde vi notera 1000 medlemmar för första gången. Beroende på avgångar sjönk sedan detta antal vid årets slut till 980 vilket ändå innebar en ökning med 41 jämfört med år 2000. Vid bokslutet för år 2002 kan vi notera rekordet 1041 medlemmar! Alla nytillkomna medlemmar hälsas hjärtligt välkomna samtidigt som jag uppmanar dessa liksom alla gamla att sända in manus till vår redaktör. Av egen erfarenhet vet jag att en artikel, om aldrig så liten i en släktforskartidning, kan inspirera andra forskare att höra av sig med felande länkar.

I år fyller vår förening 20 år och detta menar styrelsen skall firas på olika sätt. Bland annat skall vi försöka ge ut en jubileumsskrift. Planeringen för detta är i full gång och ett glädjande antal skribenter har anmält sitt intresse att få medverka. Ett annat projekt som vi arbetar med är en nytgåva av Emanuel S Ekmans *Wärmeland i Sitt Ämne och Sin Uppodling*. Som kanske många vet, är det en bok som utkom på 1700-talet.

Många av våra medlemmar har bruksmeder bland sina anor. För dessa släktforskare har ytterligare ett hjälpmedel tillkommit på Internet. Det är Föreningen för Smedsläktsforskning som startat sin nättidning *Smedsrötter*. Bland andra händelser under detta år har vi naturligtvis förbundets släktforskar dagar. I år är det Blekinge Släktforskarförening som står som värd. Det hela kommer att avlöpa på anrika Ronneby Brunn, invigt redan år 1705. Temat blir *Land & Hav, bönder – båtsmän – fiskare – stenhuggare*.

Ett nytt spännande år ligger alltså framför oss.

Lars-Gunnar Sander
